

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

©Савлук І.С., 2017

Україна має значний потенціал для економічного зростання, обумовлений багатими природними ресурсами, вигідним географічним розташуванням в Європі, у тому числі і кордон з ЄС, висококваліфікованими людськими ресурсами тощо, який однак не використовуються у повній мірі. Так, що стосується індексу використання виробничих потужностей в Україні, то він становить 75,6%, що свідчить про незадоволений попит і високий рівень інфляції [1]. В той самий час реальний річний обсяг зростання продажів становить -12,5%, тоді як в країнах Європи та Центральної Азії цей показник складає 2,4%. Що стосується показників річного зростання зайнятості та річного зростання продуктивності праці, то вони також мають від'ємне значення і складають -3% та -10,3% відповідно. Крім того, слід зауважити, що найгірші результати демонструє малий бізнес, а великий і середній приблизно знаходяться за цими показниками на однаковому рівні.

Наприклад, якщо розглянути показник річного зростання продуктивності праці, то через малі підприємства цей показник знизився на 12,5 п.п., через середні – на 6 п.п. та на 6,1 п.п. через великі [1]. Однак, якщо звернути на той факт, що за даними Державної служби статистики України станом на 2015 р. частка великих підприємств становить 0,2%, а їх частка у ВВП складає понад 38%, постає гостра необхідність приділенню уваги розвитку малого і середнього бізнесу.

Таким чином, саме через уповільнений ріст малого і середнього бізнесу можна пояснити, чому економіка України протягом стількох років зростає такими повільними темпами. Це спричинене такими факторами:

1) стагнаційною структурою промисловості та експорту країни, де все ще переважають традиційні старі галузі, такі як чорна металургія, машинобудування та хімічна промисловість. Вони працюють на низьких рівнях виробничої потужності, яка в рази нижча, ніж в країнах-сусідах [1];

2) низьким рівнем надходження прямих іноземних інвестицій, особливо у експортно-орієнтовані виробництва [2];

3) відносно обмеженим впливом малих і середніх підприємств на розвиток економіки [3]. Усі ці фактори вказують на те, що ринково-орієнтований процес підприємництва, інновацій і продуктивності не працює належним чином і це підриває перспективи зростання економіки України.

Існують певні чинники, що стримують розвиток малого і середнього бізнесу в Україні, серед яких можна виділити обмежений доступ до фінансування, корупцію, високі ставки податків, політичну нестабільність, тінізацію економіки, складний процес адміністрування податків тощо [4]. При цьому, своїми головними перешкодами малі підприємства вважають корупцію, доступ до фінансування та політичну нестабільність, тоді як середні підприємства страждають переважно від доступу до фінансування, корупції та високих податкових ставок [4]. Щоб зменшити негативний вплив цих чинників, необхідно здійснити ряд реформ у кожному з цих напрямів.

Так для боротьби з обмеженим фінансуванням необхідно запровадити гнучкіші відсоткові ставки, заохотити збільшення довгострокового залучення депозитів, обмежити кредити пов'язаним особам тощо. Так само слід розвивати ринок капіталів з одночасним збільшенням відкритості дій на ньому [2].

Що стосується корупції, то відповідно до даних Світового корупційного барометра 2015/16, 56% українців вважають корупцію головною проблемою, з якою стикається країна, і водночас 72% респондентів вказують на той факт, що рівень корупції не зменшився за останні чотири роки [5].

Таким чином, для боротьби з корупцією слід розширити повноваження Національного антикорупційного бюро, зокрема, надати йому дозвіл на прослуховування телефонних розмов (наразі він повинен співпрацювати в цьому питанні зі Службою безпеки України).

Наявність багатьох інших чинників можна пояснити несприятливим законодавчим кліматом. Зокрема, у цьому напрямку необхідно провести заходи щодо поліпшення бізнес-середовища, що можуть бути представлені у вигляді Щорічного плану дій, а також необхідно зменшити кількість дозволів та ліцензій шляхом створення нового регулятивного органу з подальшою оцінкою його впливу на бізнес-середовище[2].

Таким чином, для зростання економіки країни, потрібно приділити належну увагу розвитку малого і середнього бізнесу, що можливе шляхом здійснення державної підтримки цього сектору, а також усунення перешкод для його розвитку.

1. Ukraine Performance /Electronic source:

<http://www.enterprisesurveys.org/data/exploreeconomies/2013/ukraine#performance--size>

2. Investing in Ukraine's Future: Removing Barriers to Open Opportunities/ Electronic source: [http:](http://ukrainianweek.com/Economics/78775)

[//ukrainianweek.com/Economics/78775](http://ukrainianweek.com/Economics/78775)

3. Neighbourhood SME financing: Ukraine [Tamar Baiashvili, Geoff Frewer]: February 2016 –p.31

4. Ukraine Country Profile /Electronic source:

<http://www.enterprisesurveys.org/~media/GIAWB/EnterpriseSurveys/Documents/Profiles/English/ukraine-2013.pdf>

5. People and Corruption: Europe and Central Asia 2016/ Electronic source:

http://www.transparency.org/research/gcb/gcb_2015_16/0/